

Rolnummer : 15
Arrest nr. 19 van 12 juni 1986

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door het Hof van Cassatie bij arrest van 14 mei 1984 in de zaak DESMET Jacques tegen de N.V. ISOBELEC.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit :

de heren W. CALEWAERT, rechter, en E. GUTT, voorzitter,
de heren L. DE GREVE, L.P. SUETENS, K. BLANCKAERT, J. SAROT en mevrouw I. PETRY, rechters,
de heer L. POTOMS, greffier,

onder voorzitterschap van de heer W. CALEWAERT, ter vervanging van de heer J. DELVA krachtens de beschikking van het Hof van 18 maart 1986,

wijst, na beraad, het volgende arrest :

I. DE FEITEN EN DE VOORAFGAANDE RECHTSPLEGING

De N.V. ISOBELEC, met exploitatiezetel te Luik, ontslaat haar handelsvertegenwoordiger de heer DESMET die was tewerkgesteld - zij het niet uitsluitend - in het Nederlandse taalgebied. Het ontslag vindt plaats voor het einde van de proefperiode. De arbeidsovereenkomst, inclusief een proefbeding, en de opzegbrief werden in het Frans gesteld. De heer DESMET acht dit strijdig met het decreet van 19 juli 1973 van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen. Het proefbeding was om die reden niet geldig zodat een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur was aangegaan. De heer DESMET vordert een opzeggingsvergoeding gelijk aan drie maanden loon.

Bij vonnis van 26 april 1982 oordeelt de arbeidsrechtbank te Brugge dat een conflict rijst tussen het decreet van 19 juli 1973 en de gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken. Het conflict is volgens de rechtbank intertemporeel en wordt opgelost doordat het decreet dat na de wet tot stand kwam, de wet opheft.

Bij arrest van 15 april 1983 constateert het Arbeidshof te Gent (achtste kamer) het bestaan van een conflict tussen het genoemde decreet en art. 52 van de bestuurstaalwet - die ten deze beide van toepassing worden geacht -, voor zover die twee gelijkwaardige normen het gebruik van een verschillende taal voorschrijven.

Het Arbeidshof overweegt dat de afdeling bevoegdheidsconflicten van de Raad van State nuttig zou kunnen tussenkomen ter oplossing van het geschil. Nu die afdeling evenwel niet is opgericht, beslecht het Arbeidshof zelf het conflict om rechtsweigerings te voorkomen. Het Arbeidshof oordeelt

dat, gezien beide normen van toepassing zijn, de werkgever wettelijk één van beide talen mocht gebruiken. Het Arbeidshof is eveneens van oordeel dat de in het taaldecreet bepaalde sancties niet kunnen worden toegepast wanneer een gelijkwaardige wettelijke bepaling, met name de taalwet, ten deze het gebruik van het Frans voorschreef.

De heer DESMET heeft tegen dit arrest een voorziening in Cassatie ingesteld.

Het Hof van Cassatie constateert in zijn arrest van 14 mei 1984 dat het arrest van het Arbeidshof uitspraak doet over een conflict tussen enerzijds de bepaling van het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 luidens welke dit decreet van toepassing is op de werkgevers die geen exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben doch er personeel tewerkstellen, en anderzijds de bepaling van artikel 52, § 1, van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, volgens welke de private nijverheids-, handels- en financiebedrijven de taal van het gebied waar hun exploitatiezetel gevestigd is, gebruiken voor de akten en bescheiden die voorgeschreven zijn bij de wetten en reglementen en voor die welke bestemd zijn voor hun personeel.

Onder verwijzing naar art. 107ter G.W. en art. 15, § 1, a, van de wet van 28 juni 1983 stelt het Hof van Cassatie volgende prejudiciële vraag aan het Arbitragehof :

"Worden de regels die door artikel 59bis, §§ 3, 3^e, en 4, tweede lid, van de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat en de Gemeenschappen, geschonden door :

1° het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, in zoverre dit bepaalt dat het van toepassing is op de natuurlijke personen en rechtspersonen die geen exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben, doch personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen;

2° artikel 52 van de wetten betreffende het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, in zoverre dit artikel toepasselijk is op de private nijverheids-, handels- en financiebedrijven waarvan de exploitatiezetel in het Franse taalgebied is gevestigd, ten aanzien van hun personeelsleden die in het Nederlandse taalgebied tewerkgesteld zijn".

II. DE RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

De prejudiciële vraag is bij het Arbitragehof aanhangig gemaakt door het Hof van Cassatie bij arrest van 14 mei 1984, waarvan een expeditie aan de griffie is overgezonden op 21 december 1984 en aldaar ontvangen op 24 december 1984.

Bij beschikking van 24 december 1984 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel van het Hof aangewezen conform de artikelen 46, § 1, 48 en 49 van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof.

Het bij artikel 58 van de organieke wet van 28 juni 1983 voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 16 april 1985.

De bij de artikelen 60 en 113 van deze organieke wet voorgeschreven kennisgevingen zijn gedaan bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 17 april 1985 en aan de geadresseerden bezorgd op 18 en 19 april 1985 blijkens de datum van het postmerk op de berichten van ontvangst.

De Vlaamse Executieve, de heer Jacques DESMET en de Executieve van de Franse Gemeenschap hebben elkeen een memorie ingediend respectievelijk op 10, 13 en 17 mei 1985.

Bij verzoekschrift van 21 mei 1985 heeft de Executieve van het Waalse Gewest een verlenging aangevraagd van de termijn waarbinnen een memorie kan worden ingediend.

Bij beschikking van 23 mei 1985 heeft de voorzitter in functie dit verzoek tot verlenging van termijn niet-ontvankelijk verklaard.

Van deze beschikking is aan de Executieve van het Waalse Gewest kennis gegeven bij aangetekend schrijven van 24 mei 1985.

Bij beschikking van 25 juni 1985 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd met zes maanden; bij beschikking van 8 november 1985 heeft het Hof deze termijn verlengd tot 24 juni 1986.

De N.V. ISOBELEC heeft op 10 maart 1986 ter griffie van het Hof een conclusie neergelegd.

Bij beschikking van 18 maart 1986 heeft het Hof vastgesteld dat, gelet op de verklaring van voorzitter J. DELVA waaruit blijkt dat hij van oordeel is dat met betrekking tot zijn persoon een grond tot wraking aanwezig is wegens het feit dat hij bij de uitoefening van een ander rechterlijk ambt reeds eerder kennis heeft genomen van de zaak, de aldus aangevoerde wrakingsgrond als een wettelijke reden van onthouding geldt en heeft het, conform de artikelen 85, vierde lid, en 46, § 1, eerste lid, van de organieke wet van 28 juni 1983, de heer J. DELVA door de heer W. CALEWAERT als voorzitter in de zaak vervangen.

Bij beschikking van 25 maart 1986 heeft het Hof beslist dat de zaak in staat is en de dag van de terechtzitting bepaald op 28 mei 1986.

Van deze beschikking is aan de partijen kennis gegeven en van de datum van de terechtzitting zijn hun advocaten in kennis gesteld bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 27 maart 1986 en aan de geadresseerden bezorgd op 28 maart 1986 en 1 april 1986.

Ter terechtzitting van 28 mei 1986 :

- zijn verschenen :

Mr. P. VAN ORSHOVEN, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 30, 1040 BRUSSEL;

Mr. S. MOUREAUX en Mr. P. LEGROS, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Executieve van de Franse Gemeenschap, Kunstlaan 19 A-D, 1040 BRUSSEL;

Mr. V. MARTIN loco Mr. R. BOURGEOIS, advocaten bij de balie te Luik, voor de N.V.

ISOBELEC, Quai Timmermans 14, 4000 LIEGE;

- hebben de rechters-verslaggevers, de heren L. DE GREVE en J. SAROT, verslag uitgebracht;
- zijn Mr. VAN ORSHOVEN, Mr. LEGROS, Mr. MOUREAUX en Mr. MARTIN gehoord in hun pleidooien;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 52 en volgende van de organieke wet van 28 juni 1983, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Arbitragehof.

III. IN RECHTE

A.1. De Vlaamse Executieve heeft op de terechtzitting van 28 mei 1986 verklaard af te zien van de in haar memorie ontwikkelde argumenten met betrekking tot het decreet van 19 juli 1973 en voor het overige verwezen naar de rechtspraak van het Hof.

A.2. De Executieve van de Franse Gemeenschap heeft ter zitting verklaard dat zij de in haar memorie ontwikkelde argumenten niet handhaaft en dat zij zich wenst te gedragen naar de rechtspraak van het Hof, inzonderheid naar het arrest gewezen in de zaak met rolnummer 2 van het Hof.

A.3. De N.V. ISOBELEC heeft in haar conclusie van 10 maart 1986 verwezen naar het arrest van het Hof van 30 januari 1986 in de zaak met rolnummer 24. Wat het eerste deel van de prejudiciële vraag betreft, besluit concludante uit voormeld arrest dat het decreet van 19 juli 1973 geen toepassing meer kan vinden op een onderneming met exploitatiezetel buiten het Nederlandse taalgebied.

Concludante stelt met betrekking tot het tweede deel vast dat enkel art. 52, § 1, van de gecoördineerde wetten op het taal- gebruik in bestuurszaken toepassing vindt en verzoekt het Hof voor recht te zeggen dat de tussen partijen gesloten arbeids- overeenkomst, alsmede de door haar in het Frans gestelde brief waarbij aan de arbeidsrelaties een einde is gemaakt, geldig zijn.

A.4. De heer DESMET is ter zitting niet verschenen zodat hieruit dient te worden afgeleid dat hij zich houdt aan de ingediende memorie volgens welke de nationale wetgever wel degelijk bevoegdheidsoverschrijding heeft gepleegd, aangezien hij sedert de invoering van artikel 59bis in de Grondwet niet langer bevoegd was, *ratione materiae*, om het gebruik der talen in de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers te regelen.

Over het decreet van 19 juli 1973

B.1.a. Het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 regelt het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede voor de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

B.1.b. Bij arrest van 30 januari 1986 heeft het Hof uitspraak gedaan over een beroep tot

vernietiging van het decreet van 19 juli 1973, ingesteld door de Franse Gemeenschapsexecutieve. Het Hof heeft bij dat arrest onder meer geoordeeld dat in artikel 1, eerste lid, van het decreet de woorden "of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" dienden te worden vernietigd wegens schending van de regels die door artikel 59bis, § 3 en § 4, van de Grondwet zijn vastgesteld m.b.t. de materiële en de territoriale bevoegdheid van de Gemeenschapsraden.

B.1.c. Op grond van artikel 7, § 1, van de organieke wet van 28 juni 1983 hebben de door het Hof gewezen vernietigingsarresten een absoluut gezag van gewijsde vanaf hun bekendmaking in het Belgisch Staatsblad. De vernietiging heeft bovendien terugwerkende kracht, zodat de vernietigde norm of het vernietigde gedeelte van de norm geacht wordt nooit te hebben bestaan.

Hieruit volgt dat het gedeelte van de prejudiciële vraag dat betrekking heeft op het decreet van 19 juli 1973 zonder voorwerp blijkt te zijn.

Over de gecoördineerde wetten

B.2.a. Sinds de inwerkingtreding van artikel 59bis van de Grondwet zijn de gecoördineerde wetten op het taalgebruik in bestuurszaken van kracht gebleven of blijven van kracht :

- enerzijds in het Franse en in het Nederlandse taalgebied, met uitzondering van de in artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen, zolang ze niet door decreten waren vervangen;
- anderzijds in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad, het Duitse taalgebied, en de in artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen, zolang ze niet door nieuwe nationale wetten worden vervangen.

Immers, de Gemeenschapsraden regelen, met uitsluiting van de nationale wetgever, ieder wat hem betreft, de materies van artikel 59bis, § 3, van de Grondwet, voor hun territoriaal bevoegdheidsgebied als bepaald door artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet; de nationale wetgever oefent dezelfde materiële bevoegdheid uit in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad, het Duitse taalgebied en voor de in artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen die niet onder de bevoegdheidssfeer van de decretale wetgever ressorteren.

B.2.b. Het Hof is niet bevoegd om te oordelen of de Grondwet, voor de inwerkingtreding van artikel 59bis ervan, aan de nationale wetgever de mogelijkheid bood om het taalgebruik in de sociale betrekkingen te regelen. Toen was er immers slechts één wetgever; de bevoegdheid van het Hof hangt in wezen samen met de grondwettelijke grenzen van de respectieve bevoegdheden van verscheidene wetgevers.

B.2.c. Sedert de inwerkingtreding van artikel 59bis, heeft de nationale wetgever, binnen de perken van zijn residuaire territoriale bevoegdheid, dezelfde materiële bevoegdheid om het taalgebruik in sociale aangelegenheden te regelen als de Franse en de Vlaamse Gemeenschap binnen hun onderscheiden territoriale grenzen.

De nationale wetgever overschrijdt zijn bevoegdheid niet, noch in zoverre het criterium van de exploitatiezetel van de werkgever wordt gehanteerd in artikel 52 van de gecoördineerde wetten, noch in de materiële voorschriften die door die bepaling worden opgelegd.

Om deze redenen,

Het Hof,

uitspraak doende over de prejudiciële vraag,

zegt voor recht :

1. Ten gevolge van het arrest van het Hof van 30 januari 1986 waarbij in artikel 1, eerste lid, van het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 "tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen" de woorden "of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" werden vernietigd, is de prejudiciële vraag zonder voorwerp in zoverre ze betrekking heeft op dit decreet;

2. Artikel 52 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, houdt geen schending in van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 55 van de organieke wet van 28 juni 1983, op de openbare terechtzitting van 12 juni 1986.

De griffier,
L. POTOMS

De voorzitter,
W. CALEWAERT